

DC870
M501L

UÔNG THÁI BIỂU

MÙA LỮ HÀNH

Ghi chép. Đối thoại. Nhân vật

nhà xuất bản trẻ

Uông Thái Biểu

Sinh năm 1966 tại Nghệ An.

Công tác tại báo Nhân Dân

Sống và viết tại Đà Lạt.

Tel: 0903 747 226

Email: uongthaibieu@gmail.com

NG

V
N
L
Â
M

TH

MÙA LỮ HÀNH

SÁCH DO ỦY BAN TOÀN QUỐC
HỘI LIÊN HIỆP VĂN HỌC NGHỆ THUẬT
VIỆT NAM TÀI TRỢ XUẤT BẢN

TH
VI
NL
AM

UÔNG THÁI BIỂU

NG

MÙA LỮ HÀNH

Thư viện tỉnh Lâm Đồng

DC. 493

SỞ VĂN HOÁ - THỂ THAO VÀ DU LỊCH
THƯ VIỆN TỈNH LÂM ĐỒNG

PHÒNG ĐỊA CHỈ

TH

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ . 2010

Lời đầu sách

Hình như những người cầm bút xưa nay ai cũng có trong người ít nhiều máu mê chuyển dịch. Sự di chuyển đáp ứng mong mỏi vượt cái chán nhàm cuộc sống thường nhật, đối với người làm báo, dĩ là tác nghiệp. Không có thực tế, lấy đâu ra đề tài, vốn sống, kiến thức để mà viết? Đi một ngày đàng, ông cha ta từng dạy. Đương nhiên, không phải bất cứ ai chuyển dịch rồi cũng có thể viết nên những trang như Sông Đà của Nguyễn Tuân hay chép thành Thượng kinh ký sự tựa cụ Lãn Ông. Cũng như không phải nhà báo nào rồi cũng sẽ trở thành Ernest Hemingway hay Gabriel Marquez, những văn hào giạt Giải Nobel xuất thân là ký giả. Dù sao, với chút ít máu mê và rất nhiều lòng thành, chúng ta vẫn có quyền hy vọng cung hiến bạn đọc một số thông tin có thể có người chưa biết, từ đó người đọc - người viết sẽ chia cảm thụ.

Ông Thái Biểu đi nhiều, gặp nhiều, viết nhiều. Đi với tấm lòng rộng mở đón nhận cái mới, cái đẹp, cái hay, anh chịu khó hỏi han, ghi chép. Sinh ra trên vùng có nhiều cánh rừng nước mặn giữa đầm lầy ngăn ngắt lá xanh, triển miên hoa tím đất Lam Hồng, anh lặn lội vào miền Nam, lên cao nguyên nghe âm thanh những ngọn đuốc Mọ Cọ nổ lép lép và rục sáng trong đêm. Anh đến rừng núi Hương Khê, Hà Tĩnh tìm gặp những lão nông bao năm chắt chiu gìn giữ di vật nhà vua yêu nước Hàm Nghi. Anh trò chuyện với những người sục sạo kho báu đồn là của người xưa cất giấu tại Lâm Đồng, Bình Thuận. Anh thả hồn chơi vơi theo dòng Thu Bồn, anh lắng nghe tiếng hát sông Cầu, anh hành hương về Đất Tổ, anh thưởng ngoạn Núi Cốc sông Công và thăm Tây Phương chùa cổ. Anh lên xứ Lạng (chẳng biết cùng ai?), rồi chắc là cùng ai trở lại Đà Lạt, Lâm Viên, lội rừng "Tây Nguyên miền đất huyền ảo" - chữ của nhà nghiên cứu Jacques Dournes mà đồng bào Ê đê gọi là Đam Bo. Qua các chuyến đi, anh để lại nhiều trang gọi cảm. Báo chí là thời sự. Báo viết về những con người và sự kiện tức thời, phục vụ tức thời. Thời gian như nước chảy qua cầu, nếu bài báo còn lưu lại chút cảm hoài trong lòng bạn đọc, thế đã là quá quý.

Trong thời đại ngày nay, cho dù thế giới còn lâu mới phẳng, ta vẫn có thể

quả quyết, hành tinh chúng ta đang ngày một co lại trở thành cái làng cái xóm, du lịch, vốn là một nhu cầu tự thân của con người, hầu như trong tầm tay của nhiều tầng lớp sang hèn, và quốc gia nào cũng cố gắng tạo điều kiện thu hút khách du. Việc viết du ký ngày một khó khăn hơn. Chúng ta có thể lần đầu trong đời đặt chân tới một nơi chỉ mới nghe tiếng. Chúng ta sững sốt, chúng ta ngẩn ngơ, chúng ta thích thú trước cái lạ, cái mới, cái kỳ thú, cái hùng vĩ của cảnh quan và con người chợt gặp. Tuy nhiên nó chỉ lạ, chỉ mới, chỉ làm ngẩn ngơ kỳ thú riêng ta. Trước ta đã có bao nhiêu người đặt chân tới, và họ có thể từng có cảm giác ban đầu y hệt ta hôm nay. Trong bối cảnh ấy, nếu người viết đơn thuần ghi chép những điều mắt thấy tai nghe, vậy thì có khác chi mọi du khách, ai cũng có khả năng đưa chiếc máy ảnh nhỏ xíu với giá mua bèo bọt hoặc đắt hơn vàng lên nháy nháy liên hồi. Và biết đâu rồi đây một người nào đó tình cờ bắt gặp các trang viết mà anh đã đặt hết tâm huyết vào, chẳng thốt lên lời bực bèo: biết rồi, khổ lắm.

Người viết mấy dòng này mỗi lần có dịp ra nước ngoài vẫn cảm nhận, các ngôi nhà chọc trời kia, những cầu cống to đẹp, đường sá phẳng lì sắp đặt lớp lang cho giao thông ngày đêm chẩy điệp điệp tràng giang kia, chúng ta là dân xứ "nghèo nàn lạc hậu" cũng nên nhìn cho biết, nhìn để cảm nhận cái hay, cái dở của người khác làm bài học cho mình. Một đời lần là đủ. Nhiều hơn nữa sẽ cảm thấy chán chường, bởi nhà, đường hiện đại thì đâu cũng giống đâu. Cho nên tình trạng khách du "đến một lần, rồi ra đi không trở lại" chẳng có gì quá khó hiểu. Chúng ta sang các nước bạn Campuchia hay Lào đâu phải để chiêm ngưỡng các khách sạn năm sao lộng lẫy ở thủ đô, mà hãy viếng đền Angkor hay Tháp Luông, nhìn tận mắt Biển Hồ hoặc dòng Mêkông biên cương hai nước, thăm thú các Hoàng Cung đẹp như những báu vật làm bằng gỗ đá quý và vàng son. Cũng như ta sang Paris, London đâu chỉ để trầm trồ trước những công trình hiện đại đẹp đẽ hài hòa, mà làm sao có dịp đến nghiêng mình trước di tích Cách mạng dân quyền, nơi ra đời "tự do, bình đẳng, bác ái", thăm thú các Viện bảo tàng lưu giữ di sản văn hóa không riêng một dân tộc, hay là cố tìm cho ra sương mù nơi con sông từ lâu không còn mấy sương mù, ngắm điện Wesminster trụ sở Nghị viện lâu đời nhất thế gian, vv. Bạn có thể đã sang Nhật Bản nhiều như đi chợ, song nếu bạn chưa một lần thăm cố đô Kyoto, viếng chùa vàng Kim Các, chưa có dịp thưởng ngoạn chén trà theo cung cách cổ truyền của bạn, vẫn có thể gọi là chưa đủ. Do vậy, thông thường già từ một công trình văn hóa đích thực, ai cũng có cảm giác như còn thòm thèm, mình ngậm hẹn với mình ta còn trở lại, mặc cho ước mơ này cho đến cuối đời rồi cũng sẽ chỉ là ước mơ thôi.

Cái niu giữ hồn người xem là tinh anh văn hóa, là cái thần toát lên từ cảnh quan nơi ta đến, ở con người tình cờ ta gặp. Tôi thích thú nhiều trang Ônng Thái Biểu viết về các chuyến đi của anh. Thông thuộc đất Tây Nguyên, anh về buồn nghe kể sử thi hay vui tết cổ truyền với đồng bào dân tộc thiểu số. Là người xứ

Nghệ, anh ra Hà Nội thưởng thức câu xẩm xoan, đến Bắc Ninh vui cùng các liền anh liền chị, anh trở lại quê hương lắng nghe câu hát "Ai biết nước sông Lam rằng là trong là đục/ Ai biết cuộc đời rằng là nhục là vinh". Anh tìm lại "giáo phường ty đệ nhất ca trù", tiếp kiến ca nương Cổ Đạm một thời nức tiếng tại sắc vẹn toàn nay là "cố" (cụ, tiếng miền Trung) móm mém tuổi ngoại bát tuần để hầu chuyện và nghe giọng ca vàng của cố. Ca nương trẻ sớm già từ gia nghiệp, bởi ngày trước thời thế lắm biến thiên: "Quan thì cách, khách thì về Tàu, nhà giàu lên địa chủ, có còn ai nghe ca trù nữa mô mà hát." Ngày nay nàng, đúng hơn là cụ, trở lại truyền nghề cho cháu chắt, do ta chủ trương phục hồi văn hóa dân tộc... Viết về dạng đề tài này, những trang Ưông Thái Biểu vừa mang tính thời sự vừa đậm đà bản sắc.

Viết ký cũng như chụp ảnh, không phải là việc quá khó. Ai cũng có thể làm ra tấm ảnh nếu có chiếc máy hiện đại trong tay. Song tạo nên tác phẩm nhiếp ảnh hoàn hảo cũng như viết được bài bút ký thật hay, hoàn toàn không dễ. Ngoài đam mê, người viết phải đi nhiều biết nhiều. Ngoài chuyển dịch, quan sát và lắng nghe, còn phải thường xuyên bồi đắp, cập nhật kiến thức. Đọc Ưông Thái Biểu, thấy rõ anh hiểu khá sâu văn học, là người ham đọc và đọc được nhiều. Không chỉ văn học, thi ca đương đại mà cả những tác giả cổ điển như Bạch Cư Dị, Nguyễn Du, Nguyễn Công Trứ. Để hiểu văn hóa và phong tục xưa, anh cậy công trình những nhà văn hóa uyên thâm mà tôi e ngày nay ít bạn trẻ chịu khó tìm đọc, như Đào Duy Anh, Hoàng Xuân Hãn, Toan Ánh. Anh còn tiếp cận một số học giả nước ngoài từng ăn dầm ở để nghiên cứu văn hóa nước ta, như G. Condominas, bác sĩ Yersin hay J. Dournes (thử hỏi chúng ta mấy ai nghe danh tác giả này?) Kiến thức tạo chiều sâu văn chương. Một dòng thơ, một câu ví dẫn ra đúng lúc xộc thẳng vào lòng người.

Ưông Thái Biểu không tự bằng lòng với cái nhìn thấy trước mắt. Anh cố tìm cái hồn văn hóa dân tộc lẫn khuất đâu đây. Những điều chưa tường tận hay muốn tường tận hơn, với tư cách nhà báo, anh cậy lời các học giả, các văn nghệ sỹ qua những cuộc trao đổi. Văn hóa là sức hấp dẫn, mà cũng là cái đền đáp công sức những chuyến đi, những lần gặp gỡ của Ưông Thái Biểu.

11-2010

Nhà báo, nhà văn, dịch giả

PHAN QUANG

NGUYỄN TỔNG GIÁM ĐỐC ĐÀI TIẾNG NÓI VIỆT NAM
CHỦ TỊCH HỘI NHÀ BÁO VIỆT NAM